

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

Jaarverslag van de Stichting Kupanda2Grow over 2022.

1. Voorwoord.

Ondanks de Coronapandemie heeft onze Stichting Kupanda2Grow zich goed op de kaart gezet.

Dat is vooral te danken aan al onze leden die met gezamenlijke inzet een goede personele en financiële basis hebben gelegd voor de toekomst. Dat we niet alleen denken aan de toekomst maar ook werken aan die toekomst, leest U in de hoofdstukken 6 en 7.

Onze projecten zijn succesvol mede door de samenwerking met respectievelijk de inzet van de met ons samenwerkende organisaties in Abossi en Lemek in de Provincie Narok-Kenia. Tot nu toe heeft de focus hoofdzakelijk op het landbouwproject "From Aid to Trade" (FA2T) gelegen. In de nabije toekomst gaan we ons verbreden, waarbij versterking van de zelfredzaamheid t.b.v. een betere toekomst onveranderd het uitgangspunt blijft.

In de periode van 4 november tot 13 december-2022 brachten twee leden onze Stichting, te weten Henk Kusters, als coördinator van het landbouwproject en Jan van den Bijgaart, als werkgroep lid, namens K2G een werkbezoek aan Kenia. Hoofddoel van dit bezoek was, het ter plaatse inzicht verkrijgen in de impact van onze activiteiten in Lemek en Abossi. Daarnaast werden bezoeken afgelegd aan, voor onze Stichting, belangrijke partnerorganisaties. Ook hebben zij een verkennend onderzoek gedaan naar de uitbreidingsmogelijkheden van het landbouwproject FA2T in Mulot, een nabij Lemek en Abossi gelegen plaats. Henk Kusters heeft de bevindingen van het bezoek samengevat in een Rapport dat binnenkort via een toe te sturen link kan worden gedownload.

In dit Jaarverslag treft U reeds hoofdzaken uit dit Rapport aan.

We zijn trots op hetgeen we bereikt hebben en we zijn ons tegelijkertijd bewust van het belang van onze partners in het hele proces. Wij zijn daarom die partners, Wilde Ganzen, de GAD Foundation, onze sponsors, donateurs, adviseurs en ambassadeurs zeer veel dank verschuldigd.

Ad Sleutjes,
Wvd. K2G-voorzitter

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

2. Uitvoering van het Project "From Aid to Trade".

Medio 2021 werden lokale verkenningen uitgevoerd door onze kwartiermakers Joseph Langat en Michael Maunda. Daaruit bleek dat draagvlakversterking en sensitivering voor ons FA2T-project bij doelgroep en stakeholders het afbreukrisico substantieel zou verkleinen. Deze onderdelen werden daartoe ingebouwd in het PvA. Intussen hebben rond september 2021 een vijftiental fondsen en particulieren zodanige financiële steun toegezegd dat het vereiste budget zeer ruim wordt gedekt. We hebben intussen met Wilde Ganzen, de Global Agricultural Development Foundation (GAD) en ProDairy (PD) een aantal strategische partnerships waardoor we de uitvoering van FA2T, samen met de CBO's, voortvarend kunnen starten.

Om gedurende de diverse projectstappen impact-metingen te kunnen uitvoeren worden er eind 2021 in resp. Lemek en Abossi Nulmetingen uitgevoerd. Daarmee start ons gezamenlijke FA2T-project.

3. Uitvoering van FA2T-Stap-1 in Lemek.

In januari-2022 startte onze Projectleider Michael Maunda met community-mobilisation-trainingen van de zeven boerengroepen in Lemek. Daarna volgt de bestuurstraining van het nieuw-gekozen CBO-bestuur. Vervolgens namen in maart-april-2022 drie groepen (56) geselecteerde boer(inn)en aan de Dairy-training voor Leadfarmer deel. Ten slotte namen in mei-juli 2022 11 groepen (220) boer(inn)en deel aan de Dairytraining voor Followfarmer. Alle Dairytrainingen werden uitgevoerd door GAD-gelicenceerde trainers van ProDairy. De Dairytraining omvatte 11 GAD-modules die het hele spectrum van de melkveehouderij omvatten. De trainingen waren een groot succes. Ze leveren naast enthousiasme voor het realiseren van beter vakmanschap ook vele ideeën voor vervolgactiviteiten, die uiteraard dienen te passen in het reeds ontwikkelde PvA voor Stap-1.

In juli-augustus-2022 evalueerden de besturen van K2G en CBO-Lemek, samen met projectleider Michael Maunda en PD-manager Jos Creemers de bereikte resultaten in Lemek. Dit paste goed bij de noodzakelijke time-out voor de boeren vanwege de verkiezingen op 9 augustus. Ook werd dan een pakket vervolgactiviteiten ontwikkeld. Dit zal gedurende het najaar- 2022 en in 2023 worden uitgevoerd. Verderop leest U hierover meer.

Belangrijke zaken voor een goede melkveehouderij betreffen niet alleen een vakkundige boer maar ook goede landbouw-omstandigheden. Dit betreft in Lemek vooral het water. Water voor de mensen en het vee, maar ook voor de groei van de gewassen zoals ruwvoer voor de koeien. Er valt in de regio Lemek veel meer regen dan in Nederland, maar het is ongelijk verdeeld met lange (toenemende) droogteperiodes. Daar zullen de mensen, met onze hulp, eraan werken om hun kwetsbaarheid te verminderen. Dit kan door het beter benutten van de bestaande natuurlijke waterbronnen, het boren van pompgaten en het aanleggen van opvangbekkens voor het regenwater uit natte periodes. Daarbij komt natuurlijk het aanleggen van pijpleidingen met pompen op zonne-energie, zodat transport, vaak lopend of met een ezel, niet meer hoeft. Dat kost veel geld voor de aanleg en daarna ook voor het onderhoud. Samen met de lokale organisaties en de overheid zullen we hieraan werken. K2G zal sponsors zoeken om deze klus van lange adem mee te helpen klaren. Daarmee komt een duurzaam, gelukkigere samenleving in de County Narok steeds meer in zicht.

Tijdens ons werkbezoek aan Lemek gingen we o.a. naar "Jamala's bron" langs de weg van Narok naar Lemek. Zoals bij alle natuurlijke bronnen treedt ook deze bron uit aan de voet van een helling. We liepen naar de steilrand waar de primaire waterbron aan het oppervlak komt. Bij de bron zien we een natte plek die op eenvoudige wijze met wat stenen is afgebakend. Via een geul stroomt het bronwater naar een lageregelegen opvangbekken. Daar komen de dieren drinken (foto's onder). De dieren vertrappen de randen en bevuilen het water waardoor de kwaliteit verslechtert. Dit is een veel voorkomend fenomeen in deze regio en vraagt om adequate bescherming, leidingen en onderhoud.

Deze leiding ligt op het maaiveld en is daardoor kwetsbaar. Olifanten uit de Massaai Mara, op zoek naar water en mais vertrappen deze. Dus de grond in.

Deze boer heeft een bassin gegraven waarin een watervoorraad kan worden opgeslagen. Dit betreft geen cachment voor regenwater maar een opslag van bronwater dat via een pijpleiding kan worden aangevoerd. De liner, irrigatiepijpen en zonnepanelen moeten nog worden geïnstalleerd. Het nieuwe denken en doen komt op gang. De mannelijke Massaai-ruggen moeten ook krom....

Vanwege nog ontbrekende irrigatiemogelijkheden moest met de hand worden water gegeven onder zeer droge omstandigheden. Dit monnikenwerk heeft wel succes. Trots toont hij zijn groenvoer-“babies”. Na de regenval van de laatste maand staat het twee meter hoog. De combinatie van goede grond, water en zon maakt zelfs vier gewassen per jaar mogelijk!

Bij de evaluatie van onze bezoeken aan de zeven kernen binnen Lemek bespraken we welke follow-up voor maximaal effect in 2023 binnen het FA2T-project het best kan plaats vinden. Daarbij zullen de thema's water en ruwvoederwinning/silage voorop staan. De evaluaties van de traingen met leden van de boerenbond leveren een heel positief beeld. Er is veel kennis en kunde opgenomen. Het rendement van de trainingen had echter nog hoger kunnen als de vee-sterfte vanwege de droogte een aantal boeren verhinderde op tijd bij de training te zijn. Ze moesten prioriteit geven aan hun van de been geraakte, stervende koeien. We worden in dat verband ontzettend bedankt voor onze voedselhulp aan de allerarmsten. Onder de trainees waren de ouderen, ondanks hun vaak gebrekkige Engels, goed vertegenwoordigd. Dit blijkt een voorwaarde tot een goede follow-up omdat die groep, zeker in de Massaal-cultuur, op het bedrijf de beslissingen neemt. Daardoor moest er door de jongeren extra worden ingesprongen als vertaler. Ook dit was oorzaak voor een minder trainingsrendement. Toch is het Bestuur positief omdat de trainers erin geslaagd zijn om een extra hoge motivatie en solidariteit te realiseren. Dit zal bijdragen aan een nog betere *verwerking en toepassing van het geleerde*.

Het energieke Boerenbondbestuur met in het midden haar vrouwelijke(!) voorzitter.

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

De Massaai-boeren zijn dus heel blij met de training en de behandelde onderwerpen. Ze zijn enthousiast om nieuwe dingen te leren over de melkveehouderij. Sommigen van hen begonnen al met het toepassen van eenvoudige innovaties, die niet veel investeringen vereisen, op hun boerderijen. Sommige boeren hebben hun maïs ook gebruikt voor kuilvoer om de gezondheid van hun koeien en de melkproductiviteit te verbeteren en op peil te houden. Tijdens de diploma-uitreiking spraken de gemeenschapsleiders en overheidsfunctionarissen veel dank uit aan het K2G-bestuur voor hun steun aan de Maasai-gemeenschap die al vele jaren achterbleef op het gebied van economische en sociale ontwikkeling. Ze moedigden de boeren ook aan om hard te blijven werken in hun groepen om van het project optimaal te profiteren. Van de 3.259 huishoudens die in Lemek wonen, trainde het FA2T-project 276 "leadfarmers" en "follow-farmers". We zijn erin geslaagd om 8% van de huishoudens in Lemek op te leiden met praktische melkveehouderijvaardigheden. Dit gaat een inktvlekwerking opleveren maar er is nog genoeg werk aan de winkel.

Enkele voorbeelden van follow-up van de training zijn:

- Opzetten van kleine demo-boerderij en Farmer Field Schools (FFS).
Een van de bevindingen van de basisenquête was dat Maasai's geen akkerbouwers zijn. Daarom zullen we veel demonstraties moeten doen om hen te helpen het proces van het beheren van hun grasland te leren. Dit in combinatie met de lage opleiding en het inkomensniveau van sommige leden van de gemeenschap, is het verstandig dat we in elke kern een kleine demoboerderij / FFS opzetten voor training op boerderijniveau. Hoe en wanneer te planten, hoe te oogsten, hoe de oogst op te slaan, hoe te hakken en kuilvoer te maken, optimaal rantsoen samenstellen voor de koeien, optimale kalveropfok etc. Dit zal de ruggengraat vormen voor het bieden van technische ondersteuning aan boeren op hun bedrijf. Er is behoefte aan kwaliteitsvoer dat voldoende is voor het aantal koeien dat boeren houden. Collectieve zaadaankoop voor snelle veredeling en het vermenigvuldigen van zaden voor boeren. Hiertoe wordt ook al samengewerkt met de Stichting Nederlandse Vrijwilligers, waartoe we in Nairobi afspraken maakten
- Waterbeheer

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

Training in waterwinning en -behoud (waterbeheer). Het is belangrijk dat het beschikbare water optimaal wordt benut voor zowel huishoudelijk gebruik als het vee teneinde gezondheid en productiviteit in het bredere Lemek-gebied te verhogen. Boeren moeten dus ook worden getraind in het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van hun water en waterinfrastructuur.

Ondernemerschapstraining

We gaan specifieke ondernemerschapstraining uitvoeren om het inkomen op de boerderij en daarbuiten te verhogen en hun mentaliteit te veranderen om landbouw als een economische activiteit te zien. Daartoe is vaktechnische en financiële "recordkeeping" van groot belang. We vergroten hun financiële geletterdheid om een spaarcultuur te scheppen en het vermogen van boeren te vergroten om goede financiële beslissingen te kunnen nemen. Onderlinge kredietcoöperaties kunnen de eerste investeringen mogelijk maken die nodig zijn om aan de gang te komen.

- Aanpassing van de interactie tussen dieren in het wild en de mens
Lemek maakt deel uit van het Maasai Mara-ecosysteem en de systemen van veeteelt omvatten dierlijke interactie tussen dieren in het wild en de mens met af en toe conflicten tussen mens en dier. Daarom moet een duurzamere oplossing worden gekozen om verliezen als gevolg van conflicten tussen mens en dier te voorkomen. De boeren die zich langs de natuurcorridors bevinden, moeten worden getraind in hoe ze hun boerderijen het beste kunnen omheinen en hun dieren en gewassen kunnen beschermen tegen vernietiging en verlies door de dieren in het wild. Dit zal gebeuren in samenwerking met de provinciale overheid, wildbeheerseenheden en de Kenya Wildlife Service.
- Uit onze basisenquête bleek dat het landbouw-werk door zowel mannen als vrouwen werd gedaan, maar vrouwen deden het overgrote deel van het werk. Daarom moeten meer vrouwen worden aangesproken met deze trainingen en activiteiten om positieve resultaten te bereiken. Dit zal ons in staat stellen om ervoor te zorgen dat we maximale melkopbrengst krijgen van de koeien die we al hebben, een routekaart te bieden om rassen te verbeteren voor een hogere melkproductie en het vee te beschermen tegen sterfte wanneer de volgende droogte komt. Daardoor een beter leven!

4. Hoe verliep FA2T in Abossi?

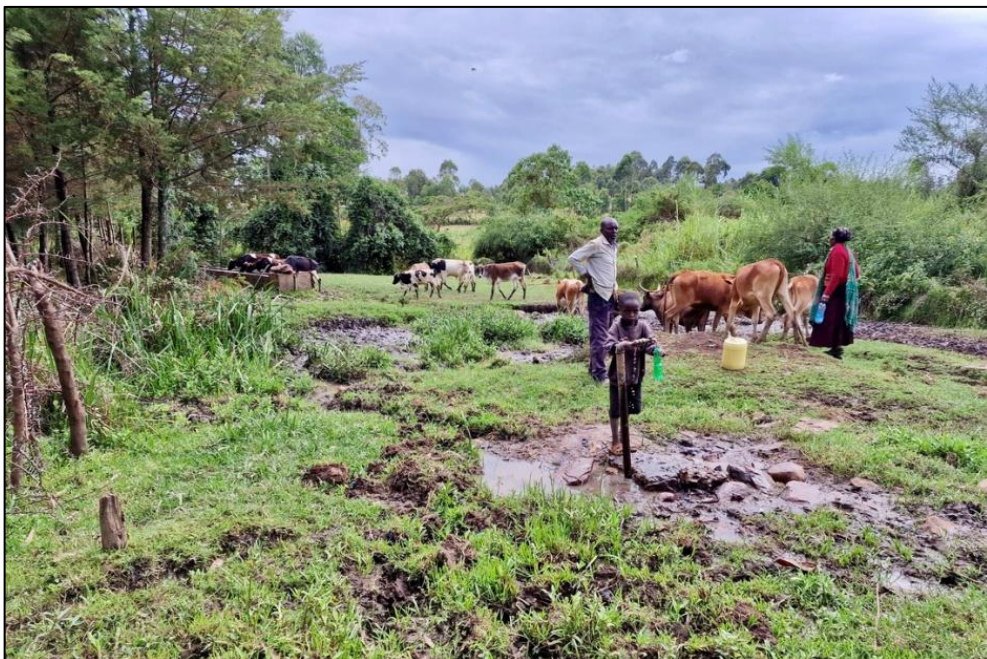
Naar aanleiding van de Nulmeting in Abossi kwam het bestuur van K2G in nauw overleg met Michael Maunda begin 2022 tot het inzicht dat het bestuurlijke draagvlak daar onvoldoende is. In de eerste half jaar 2022 werden door het K2G-bestuur intensieve gesprekken gevoerd met het CBO-Abossi-bestuur. Daarbij werd K2G voortreffelijk gesteund door Michael Maunda, die ook verscheidene verkenningsmissies in Abossi uitvoerde. Het eindresultaat is dat op 30 juli 2022 een Memorandum of Understanding (MoU) tot stand kwam tussen K2G en een nieuw CBO-NIG-Abossi-bestuur. Op basis daarvan en gesteund door de ervaringen in Lemek, werd in augustus-2022 door K2G, Michael Maunda en het CBO-NIG-Abossi een PvA ontwikkeld. Dit werd in het najaar van 2022 gestart, waarna in 2023 de Dairy-trainingen en bijbehorende vervolgacties, passend in FA2T-Stap-1, voor 330 boer(inn)en zullen worden opgepakt. U ziet, het kost vaak veel energie om "het Keniaanse zaaibed goed te bereiden."

Meeting met leden van de zone Kabuson. Overall was sprake van een grote opkomst. Met name de reeds geselecteerde 330 te trainen boer(inn)en waren present. Er is hier geen ontvangst met zang en dans, zoals bij de Massaai in Lemek. Hier vormen de Kipsigis de meerderheid. Maar de begroetingen zijn niettemin zeer hartelijk.

Ook in Abossi treffen we vele slecht onderhouden natuurlijke bronnen aan. De boeren/bewoners moeten zelf of met behulp van hun "Kenian landrover" (ezel) over vaak grote afstanden het benodigde water naar hun huis/boerderij transporteren. Aanleg van leidingen met pompen op zonne-energie zou ontzettend bijdragen aan economie en gezondheid.

Zuiver, gezond bronwater is een primaire voorwaarde voor een goede ontwikkeling

Hoe was ons werkbezoek in Abossi?

We kijken terug op een heel geslaagd, intensief werkbezoek aan Abossi. Het lange voorbereidende werk voor FA2T van ca. 1,5 jaar lijkt nu vruchten te gaan afwerpen! We maken scherpe afspraken over de deelname-regels voor de Dairytraining: Op tijd, alle dagen aanwezig, ook op zondag, anders geen certificaat. We besluiten de training aan te vullen met de thema's ondernemerschap, "dairynomics en mestverwerking (o.a. biogas-productie).

Zoals eerder vermeld startte de Dairytraining in Abossi op 2 januari 2023 voor twee groepjes (elk 15) Leadfarmers. Hieronder enkele beelden van de training door Matt Agesa van ProDaCo.

Matt Agessa geeft theorieles in een speciaal lokaal. 30 % van de trainingsuren zal worden daaraan besteed; 70 % aan praktische vaardigheden op geselecteerde Practical Dairy Training Farms. Deze PDTF's hebben een kwaliteitskeuring gehad door een van de trainers. Zodoende ontstaat een maximaal rendement uit de combinatie van de uitstekende GAD-modules, de ideale locatie en last but not least, de prima trainer.

Bereiken we straks voldoende effect en impact?

Als K2G denken we na over over de mogelijke effecten van de training en haar follow-ups voor de individuele boer en de regionale economie? We legden deze vraag voor aan onze trainers. Hun reactie:

- Als eerste de effecten voor de boer. Deze training is vraaggestuurd. Boeren laten een grote opkomst zien en er is zoveel enthousiasme en motivatie. De meeste boeren in de regio hebben al eerder een opleiding gevolgd. Bij hun eerdere trainingen werden ze op vele manieren misleid. Dit omvatte:
 - Informatie over diervoeding die sterk gebaseerd was op het gebruik van afval van landbouwproducten onder het mom van voedergewassen die niet aan de behoeften van de koeien konden voldoen.
 - In woningen waar ze zuivelplannen hadden die geen rekening hielden met de 5 basisbehoeften m.b.t. ruimte en hygiene.
 - In de veevoederteelt waar boerderijen allerlei soorten veevoer plantten, werd elke boerderij een demoboerderij in plaats van een productieboerderij.
 - Er was onder andere geen strategisch fokdoel
 - Met de training die we hebben aangeboden, is de informatie wijd verspreid en hebben we meer dan 100% aanwezigheid. Boeren kunnen praktisch relateren wat ze op hun bedrijf zien in relatie tot wat ze aan koeien aanbieden. In onze follow-up hebben we al enorme inspanningen gezien waarbij boeren geleerde vaardigheden implementeren en een enorme ommekeer in enkele belangrijke prestatie-indicatoren, ondanks de beperking van de cashflow van landbouwbedrijven. Als dit in dit tempo zo blijft, voorzie ik dat boeren van hobbybedrijven naar winstgevende bedrijven gaan. Dit zal van invloed zijn op de cashflow van de economie met als gevolg meer geld in boerenzak door verhoogde melkverkoop. Bovendien meer aanzien doordat boeren tot de hoogste stand in de samenleving behoren.
- Ik voorzie ook een grote behoefte aan dienstverleners voor zuivelinput, dwz. rundveevoederleveranciers, aannemers etc en behoefte aan een stabiele verwerker die alle geproduceerde melk met goede prijzen zal kopen.
- Door het effect van de klimaatverandering heeft de lokale bevolking haar interesse verlegd naar zuivel als hun belangrijkste bron van inkomsten. Dit zal dus een grote invloed hebben op het inkomen van

de samenleving in het algemeen en zal passen bij hun heersende klimatologische omstandigheden. P.M. Dit geldt voor Abossi en in mindere mate voor Lemek.

Hierna stelden we onszelf de volgende retorische vragen:

1. Kunnen we **de huidige Melkveehouderijtraining nog verder verbeteren?**

2. Een groot punt in onze discussie is de **impact van de trainingen en de daaruit voortvloeiende bedrijfsontwikkeling op de regionale economie:**

* De boerderijen in Abossi en veel regio's in Zuidwest-Kenia zijn erg klein, veroorzaakt door opsplitsing in de afgelopen decennia. Lopen de zich ontwikkelende boeren in de toekomst vast door een gebrek aan land? Moet de Keniaanse regering het instrument van landtoewijzing gebruiken? Of blijft de economie duurzaam door haar kleinschalige landbouw. Hoe is onze visie daarop?

* Banken zijn niet bereid/durven leningen te verstrekken aan de kleine boeren (smallholderfarmers). Hoe kunnen we in dit dilemma doorbreken, omdat deze kleine boeren zich willen ontwikkelen tot middelgrote boeren? Zijn er slimme ideeën?

Onze (voorlopige) kijk als K2G-bestuur op voorgaande zaken:

I. Verbeterpunten voor wat betreft de training:

1. Verhoging van de tijd voor follow-up, zodat opleiders dicht bij de leidende landbouwers kunnen zijn om te begeleiden en te controleren. Dit geldt met name voor de Leadfarmers. Bijvoorbeeld 5 dagen per maand waar 20-30 boerderijen bezocht kunnen worden. hiermee krijgt elke lead farmer de gelegenheid voor een maandelijks bezoek.

2. Financiering van specifieke landbouwbedrijven die kunnen worden gebruikt om overal goede praktijken te presenteren en ook kunnen worden gebruikt als opleidingscentrum en demoboerderij.

3. Creatie van ontbrekende modules, d.w.z. mestbeheer, ondernemerschap en zuiveleconomie, ook sommige modules, d.w.z. voeding en veredeling, kunnen worden verbeterd om basisinformatie toe te voegen die relevant is voor de boer.

4. Verdere follow-up met verdieping van kennis en kunde binnen de geselecteerde trainingsboerderijen.

5. Investeren in visuele hulpmiddelen, d.w.z. projectoren, in opleiding en het maken van korte clips binnen de gekozen boerderijen die stapverbetering laten

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

zien. Hierbij kunnen we aansluiten bij de ontwikkelingen op het gebied van blended learning die via het nederlandse Aeres-netwerk nu volop aan de gang zijn.

II. Impact van de training van de individuele boer op de regionale economie en toekomstige duurzaamheid.

Uit de interacties met de boer en de trend die in het land wordt waargenomen, zullen de meeste kleinschalige bedrijven moeten stoppen met melkveehouderij of afglijden naar middelmatige landbouw om in hun levensonderhoud te voorzien. De winstgevendheid per liter melkproductie is gedaald als gevolg van hoge inputprijzen en lage melkprijzen. Er is een hoge concurrentie via de marktwerking, de productiekosten worden voornamelijk beïnvloed door klimaatverandering en landbouwinputprijzen, zoals meststoffen. Met deze lage marges zullen boeren gedwongen worden om schaalvoordelen te benutten om relevant te blijven in de markt. De meeste kleinschalige boeren kunnen dit niet aan. De boeren zullen hun veestapel moeten opbouwen en ook moeten zorgen voor efficiëntie in de productie per koe om winsten te genereren die in hun levensonderhoud kunnen voorzien. In het voorgaande scenario zal er meer vraag zijn naar landbouwinputs, vooral voeders vanwege de beperking van de landgrootte. Er zal ook vraag zijn naar zuivelgerelateerde inputleveranciers en dienstverleners. Dit kan gevolgen hebben voor de industrialisatie binnen de gemeenschap, waardoor er meer banen en bedrijven zijn. Klimaatverandering heeft boeren in Abosi naar de melkveehouderij geduwd vanwege onbetrouwbare regenpatronen en ook gewasplagen en -ziekten. Bovendien moeten boeren nog steeds voor hun gezin zorgen. Gebrek aan land zal de boerderijen niet beperken, maar kansen creëren voor voer- en veevoederbedrijven.

Voor de financiering van deze boeren is het belangrijk om coöperaties te versterken die sacco's zullen vormen, financiële instellingen kunnen de boer bereiken door de sacco te financieren. In ruil daarvoor is de sacco verantwoordelijk voor het analyseren van welke boerderijen de moeite waard zijn om te financieren en hoe een strategie kan worden gecreëerd voor het beheer van de kredieten, verstrekt aan individuele bedrijven.

5. Verkenning Mulot

We hadden een ontmoeting met ca. 20 leden van de CBO-Mulot i.o. Die willen graag aansluiten bij het K2G-project FA2T. We gaven hen info over FA2T en zullen in de loop van 2023 besluiten of we op hun verzoek ingaan. Hieronder de foto van de in de deplorabele school in Mulot waarvoor ook onze steun wordt gevraagd. Voorlopig kunnen we die niet honoreren en zullen we moeten verwijzen naar andere NGO's.

De Colling Davis Primary School

6. Verslag van de uitvoering van de K2G-missie tussen 041122 en 131222.

Het voelde als een voorrecht en uitdaging om namens de K2G-Foundation een werkbezoek uit voeren bij onze projecten en partners.

Vanuit onze doelstellingen en visie zijn we als K2G allert op de realisatie van maximaal effect en impact van de Dairytrainingen. Deze worden met gebruikmaking van de GAD-modules uitgevoerd. De trainers en de trainingslokaties maken de "gouden GAD-driehoek" compleet. Deze stond dan ook centraal bij onze bezoeken.

In de dorpen Lemek en Abossi ondersteunt de Kupanda2Grow-Foundation (K2G) de boeren/smallholders middels haar project "From Aid to Trade" (FA2T). Daarin worden boer(inn)en getraind middels de GAD-Dairytraining. Hier werd nagegaan of voldoende effect en impact zal kunnen worden bereikt. We

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

hadden bovendien afstemmingsgesprekken met SNV en vele stakeholders waaronder m.n. overheidsfunctionarissen.

Tenslotte overlegden we aan het begin en einde van ons werkbezoek met de ProDairy-, Rabo- en SNV-leiding in Nairobi opdat een maximaal rendement uit resp. ons bezoek en de onderlinge samenwerking kan worden behaald. Via K2G werken de FA2T-boeren in Lemek en Abossi samen met SNV in het Forage Seeds-project en het ICSIAPL-project.

Ten slotte wil ik vermelden dat gedurende mijn 6-weekse missie mijn K2G-collega Jan van den Bijgaart, met mij optrok. Dit leverde extra synergie, welke bijdroeg aan het welslagen van ons werkbezoek.

Details verneemt U via het gedetailleerde Rapport , welk binnenkort verschijnt.

Samenvatting van het Rapport.

Mijn bezoek aan Kenia omvatte twee missies. Een voor de GAD-Foundation en een voor de K2G-Foundation. Ze zijn ook met elkaar verweven omdat in beide missies de Dairy-trainingen, gebaseerd op de GAD-modules centraal stonden. De aard (klimaat-economie-sociaal) van de uitvoeringslocaties (Lemek-Abossirand van de Mau Forest) varieert welliswaar enigszins maar er zijn zeer veel overeenkomsten. Daardoor kunnen bevindingen, leerpunten en adviezen over en weer gebruikt worden.

De vele veldbezoeken aan getrainde en te trainen (Abossi) boer(inn)en bood ons de gelegenheid op locatie het gesprek aan te gaan met individuele boeren maar uiteraard ook plenair. Dit vond vaak plaats in het veld maar steeds waren er ook start- en afsluitingssessies onder een boom of in een tent/gebouw.

Daarbij werden we steeds gastvrij onthaald ondanks de povere omstandigheden.

Focus lag en ligt dus op de vraag of de Dairytrainingen, gebaseerd op de GAD-modules, voldoende effect en impact (zullen) hebben.

Algemene conclusie is dat de aanpak, zeker straks via het zogenaamde "hybride model" effectief is. Het aantal getrainde boer(inn)en moet nog stijgen om het gerealiseerde effect op bedrijfsniveau om te zetten in impact voor de gehele regio.

Voorgaande houdt in dat de **hoofdaanbevelingen voor het K2G-bestuur** zijn:

1. Zet in op het hybride model indien dat qua budget kan. Indien het niet mogelijk is om de Leadfarmers te trainen op een PDTC, zorg dan voor een

Help Kenia op weg
naar een beter leven!

"Wie kan delen kan ook vermenigvuldigen"

follow-up middels een eendaagse excursie naar een PDTC o.l.v. de trainer.

2. Ben alert op de verbetering van de veehouderij-condities. Met name in Lemek is het risico van extreme droogte steeds groter vanwege de klimaatverandering. Daar zullen de verschillende vormen van "rainwaterharvesting" moeten worden gerealiseerd. Bovendien dient ook de ruwvoederwinning en silage een speerpunt te zijn.

3. Streef naar samenwerking met de overheid (extension services en infrastructuur) en (ter plaatse werkzame) andere andere NGO's. Dit gebeurt reeds met de SNV in de Forage Seed- en ICSIAPL-projecten.

7. Hoe staan we er eind 2022 als K2G voor?

Er is door ons als K2G de afgelopen jaren veel werk verzet. Met vele netwerkpartners is overleg gevoerd over de hoofdvraag: Hoe komen we tot een duurzame projectuitvoering van FA2T met focus op ons hoofddoel: Een beter leven voor de boeren in Lemek en Abossi middels een groeiende zelfredzaamheid en boeren vakmanschap, daartoe ondersteund door een sterk eigen bestuur en motivatie.

Ja, wij zijn op de goede weg. Door de intensieve communicatie met de besturen van de CBO's in Lemek en Abossi en de samenwerking met onze partners in Nederland en Kenia hebben we koers kunnen houden. Op tijd hebben we die kunnen bijstellen en hebben we valkuilen kunnen omzeilen. Dit mondde o.a. uit in een aanscherping van onze visie. Met nog meer scherp te zetten we in op duurzame ontwikkeling. Door onze samenwerking met de GAD hebben we voor FA2T onze visie verder kunnen ontwikkelen. De opeenvolging van draagvlakontwikkeling-training-coaching/advies en ketenontwikkeling levert middels impact tot de beoogde economische ontwikkeling. Dit vraagt om een lange adem. Daarom ook een FA2T-project welk in stappen van twee/drie jaar voortschrijdt tot 2030. Middels impactmetingen na elke projectstap kunnen we beoordelen of we koers en resultaat blijven houden. Bovendien kunnen we zo onze donoren helder informeren over de voortgang en impact. We verwachten daarmee te kunnen bouwen aan een structureel partnership met meerdere donoren opdat ook de vervolgstappen met een toereikend budget kunnen worden gezet.

8. Wat brengt de toekomst?

Jaarverslagen kijken terug. Dit verslag illustreert dat veel werk is verzet om tot een goede organisatie te komen. We hebben ook al geogst en aanzetten voor verdere uitvoering zijn volop gemaakt.

Toch hierbij een korte vooruitblik. In januari-2023 start ons Landbouwproject FA2T met de trainingen in Abossi. We hebben een flink aantal enthousiaste projectgroepen die bezig zijn met projectontwikkeling. Dit in nauwe samenwerking met onze Keniaanse doelgroepen. Zij zullen op den duur volledig eigenaarschap tonen en aan kunnen! Wij zien dus een aantrekkelijke, inspirerende toekomst voor ons!

Namens het Kupanda2Grow-bestuur,
Henk Kusters, Secretaris-K2G.

